

BUNUL ECONOM

REVISTĂ PENTRU AGRICULTURĂ, INDUSTRIE ȘI COMERCIU

ORGAN AL: „Reuniunii Economice din Orăștie“ și „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului“

ABONAMENTE:

Pe an 4 coroane (2 fl.); jumătate an 2 cor. (1 fl.)
Pentru România și străinătate 10 lei pe an.

APARE:

În fiecare Duminică.

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifă, cu prețuri moderate
Abonamentele și insertiunile se plătesc înainte.

A V I Z.

Deoarece cea mai mare parte a abonenților noștri sunt în restanță, îi rugăm din nou să-și achite și trimită abonamentul, fiind-că suntem la finea anului și nu mai putem aștepta.

Administrația.

Înainte, tot înainte!

De câte-ori cetești foaia »Erdélyi Gazda« din Cluj, de atâtea-ori afli că Ardealul e rămas tare înapoi în privința agriculturii, pentru-că Românii nu să priceap la agricultură, nu prăsesc vițe de soiu ales și nu lucră nici pământul așa ca să aducă rod mulțumitor. Vina o poartă de sine înțeleș Românii, cari au fost dedați din vechime la un traiu poetic păstoresc și ușor, mulțumindu-să cu mămăliga orientală, pe când greutățile trecutului le-au suportat popoarele slave și Ungurii așezați la șes.

De n'ar fi Bulgarii, ar trebui să ne luptăm zilnic cu scumpetea cea mare a legumelor pe care o vedem, îndată

ce vine eara și Bulgarii nu mai vând legumele lor în piețe.

La îndreptarea acestei stări nefirești s'ar putea ajuta așa că proprietarii mari, aristocrația maghiară, sau dacă ei nu pot, atunci statul ar ajuta cumva, aducând de peste Dunăre de undeva, din Zala și Somogy agricultori Unguri, cari prin hărnicia și istețimea lor (?) ar ști cultiva teritoriul acesta decăzut azi în pășunat din starea lui înfloritoare de mai înainte, de pe timpul aristocrației și a nemeșilor.

Reproducem aceste idei ale zilelor noastre, ca să le cunoască și cetitorii revistei noastre și să se silească din toate puterile a fi de aci înainte buni Români agricultori și ca să se șteargă de pe numele lor învinovățirea de a trăi un traiu poetic de păstor, ușor și fără grije.

Cine cunoaște starea de azi a agriculturii la Românii din Ardeal și va face o reprivire la trecut cu ochi buni, va ajunge la un rezultat cu totul împotrivor ideilor celor scrise în foaia citată. Noi însă fără privire la acelea să mergem înainte pe calea începută, înainte, tot înainte!

ADMINISTRAȚIA DOMENIULUI COROANEI

LA EXPOZIȚIA GENERALĂ
ROMÂNĂ DIN BUCUREȘTI

(Urmare și fine).

În ce privește pe locuitor, Domeniul Coroanei poartă aceeaș prija ridicării lor materiale, cât și intelectuale și morale, prin agenții săi, cari sunt Români, aleși printre cei mai buni absolvenți ai școalelor speciale superioare din țară și din străinătate.

Mulți dintr'înșii sunt fii de săteni, așa că se simt cu atât mai datori ai ajuta cu fapta și cu vorba în toate împrejurările.

Pe de altă parte Administratorul, nu inspectuează nici un domeniu, fără a vizita și stabilimentele culturale și industriale, fără a să interesa de aproape de trebuințele lor și a să întreținea cu locuitorii, dândule tot felul de povețe folositoare. De asemenea, cri-ce inaugurare de școală, biserică, primărie, stabilimente industriale, s'a făcut cu solemnitate și în prezența Administratorului, care a rostit câte o alocuțiune potrivită.

Parte din aceste discursuri au a-

FOIȚA

Măr și Păr.

— Din „Povești Ardelenești“ —
(Urmare). de I. Pop-Reteganul.

Dimineața s'a sculat, și s'a rugat lui D-zeu mai mult ca în alte dimineți, s'a îmbrăcat, și-a săturat bine câinii, și s'a gătat de plecat.

Bătrâna încă s'a rugat lui Dumnezeu, ca să-i ajute.

Mergând pe câmp Măr nu văzu nimic. Să 'ntoarsa de cătră padure și-atunci auzi o sberătură puternică. El își strigă câni:

— Na Florean! na Cioban! na Frunză-de-măgheran, să stați tot lângă mine.

Nu mult trecu și iată vine taurul cel cu un ochiu în frunte. Ținea drept cătră el. Atunci el luă arcul, își îndreptă săgeata, și-l

nimeri tocmai în ochiu, de-i scoase ochiul. O sberătură puternică dete taurul din pricina durerii, ce avea din pierderea ochiului; coarnele și le implântă în pământ și scotea pământ ca și cu lopata.

Atunci iar' strigă Măr:

— Na Florean! na Cioban! na Frunză-de-Măgheran, pe el! căci eu vin!

Și-l prinseră câinii și-l spintecară, iar' când ajunse Măr acolo nu mai trebuia nimica, decât să-l lase în grija cânilor, căci și-a fost scos limba.

Lăsă câinii să se sature și să întoarse apoi în sat.

O mulțime de oameni îl așteptau în capătul satului, care înștiințați de bătrâna și de sberatul puternic al taurului, eșiră să vadă ce s'a fi întâmplat.

— Fugit-a taurul? — întrebă oamenii.

— N'a fugit răspunsă el, — și nici n'a mai fugi, căci l-am omorât. Uitați la gurile câniilor cum s'au săngerat în el.

Plecară deci cu toții să vadă mort e taurul, care atâta pagubă le-a fost făcut. Oamenii nu mai încetară de-a veni, căci s'a întins ca fulgerul vestea, că un străin a omorât taurul.

Când văzură taurul mort, mulțimea toată s'a strâns împrejurul lui Măr, să puseră în genunchi și voră săi mulțamească. Dar' ei zisă:

— Sculați din genunchi, fraților căci numai lui Dzeu să cuvine săi mulțămim în genunchi.

Plângând de bucurie, îi mulțămii toată mulțimea.

Iară el zise:

— Luați capul și-l ardeți, iar trupul trebuie îngropat în pământ, ca nici poveste să nu mai fie de el.

Atunci merse la taur, îi tăie capul, și-l dete la oameni, iar' ei merseră toți în sat și făcură ceea-ce le spuse Măr.

Făcură apoi și o petrecere și-și petre-

părut, în traducere franceză, în volumul intitulat »*Patrie, Education et Travail*«, iar' parte sunt sub presă, având de scop instruirea țăranului. In ele să arată, cu căldura ce dă dorința de a face bine și de a fi folositor, însemnătatea școalei și a bisericei. In acelaș mod fericit sunt dezvoltate și alte învățături privitoare la datoria cetățenilor, a învățătorilor, preoților, primarilor, pentru a fi de adevărat folos țării.

Nu s'a cruțat nici o cheltuială pentru a înzestra satele de pe domenii cu clădiri de școală, biserici, primării, teatre sătești, îndemnând totdeodată pe locuitori să ia parte la societăți culturale, biblioteci, bănci populare, șezători, ateliere, grădini școlare, cursuri de adulți, infirmerii și alte instituțiuni, înființate de Domeniul Coroanei și menite a contribui la dezvoltarea generală. Bănci populare și societăți de economie s'au înființat pe Domeniile Coroanei încă acum 10 ani, adecă înainte de începerea puternicului curent pentru răspândirea lor.

Este un minimum de cultură generală, de care trebuie să se bucure masa populațiunei, atât agricolă cât și orășenească, pentru ca o națiune să ajungă la o bună stare de dezvoltare economică. In adevăr nu există exemplu, mai ales în epoca noastră, de popor fără cultură care ar fi ajuns la bună stare.

Indemnele și recomandațiunile M. S. Regelui, și în a doua linie conziderațiunea aceasta, au călăuzit Administrația Domeniului Coroanei în acțiunea ei.

Suma cheltuită pentru construcții de folos obștesc să ridică la aproape 1,200.000 lei, iar' pentru ajutarea școlărilor, bisericilor, primăriilor și celorlalte

cură toți. După petrecere l-au întrebat oamenii pe Măr, cu ce sunt datori pentru că a omorât taurul?

— Cu nimic, — răspuse Măr.

— Numai așa nu te lăsăm, trebuie să primești ceva dela noi, — strigă mulțimea, — îți vom da bani câți vei putea duce.

— Fraților! — le zise, — eu acum nu merg acasă ca să-mi fie de ceva folos banii vostri, ci când mă voi întoarce, va fi alta; acum nu pot să primesc, dar' chiar nimic.

Ascultară oamenii și nu-l mai imbiară.

Și iar' a mers multă lume împărăție, până a ajuns într'un oraș. Chiar pe la amiază, ajunse și fiindu-i foarte cald, să bage într'o casă, ca să țeară puțină apă, ca să-și stâmpere setea.

In casă era numai o muiere bătrână, care la rugarea lui ca să-i dea apă îi răspuse.

— Oh! dragul meu, bucuros ți-ăș da, numai să fie în casa mea, dar' nu e nici o picatură. Aici în orașul nostru e numai

așezăminte, la 300.000 lei, în care intră și premiile date învățătorilor și preoților. O sumă destul de însemnată să mai întrebuințeze anual la întreținerea fiilor de săteni în școalele de meserii, seminare, licee etc.

Domeniul Coroanei și-a luat de scop de a forma un număr îndestulător de muncitori cu cunoștințe practice dezvoltate, cari vor putea găsi ocupațiuni permanente cu salarii bune. Deocamdată să formează ucenici în lăptăriile dela Periș și Șegarcea, la vilele din Șegarcea și în diferitele ateliere ale Domeniului. In curând să vor înființa pe domeniile agricole cele mai mari câte o mică școală agricolă.

Pentru dezvoltarea intelectuală a locuitorilor și pentru a răspândi cunoștințele folositoare printre ei, Domeniul Coroanei publică o bibliotecă populară în care au apărut până azi 42 de cărți, costând peste 70.000 lei. Aceste cărțile să împart gratuit sătenilor. Mai toate aceste scrieri au câte o prefață de Administratorul Domeniului Coroanei prin care să arată însemnătatea fiecăreia.

Spre a îndeplini pe o scară mai mare opera de propagarea progreselor culturale ce urmărește, Domeniul Coroanei a luat parte, dela înființarea sa, la toate expozițiunile naționale, ca ale cooperativelor în București și Craiova, la mai multe expozițiuni județene, ca la Vaslui, Brăila, Craiova, la Expoziția Societății de științe, a Societății Agrare, în fine la Expozițiunea generală română din acest an, și în străinătate la Expoziția Universală din 1900 din Paris. La toate a primit nenumărate recompense.

In sfârșit, activitatea Administrației Domeniului Coroanei să întinde asupra

fântână, în care este un bălaur cu șapte capete. Acesta tot la o jumătate de an cere câte o fată, pe care o vrea el, iar' orașul trebuie să-i dea, căci de nu, nu ne dă apă. Acum chiar pe fata împăratului a cerut-o; împăratul fiind-că o are numai pe ea nu ar vrea so dea, a și cercat să o schimbe, dar' bălaurul a cunoscut că nu-i aceea, și acum nu vrea să ne mai dea apă, până nu-i va da împăratul fata. De cinci zile nu am băut și așa nu o mai putem duce, — poate azi, așa era vorba, — o va da împăratul, că n'are încătrău. Nici noi n'avem ce face, dacă suntem așa de nefericiți.

— Dar' frumoasă e fata împăratului? întrebă Măr.

— Dar' încă cât de frumoasă? parcă ar fi ruptă din soare! Nu e mai bătrână decât de vre-o 16—17 ani cu părul galben ca de aur. Dar' apoi ce buneșă, ce inimă are, nime nu știe și nici nuși poate închipui numai acela, care a putut să vorbească vreo-dată cu ea. Destul de rău ne pare și nouă, de mai că ni-să rupe inima, căci numai pe ea o are îm-

întregii vieți rurale, împlinind părinteștile dorinți ale MM. LL. Regelui și Reginei.

București, 2 Septembrie 1906.

Gunoii verde.

Sub numele de gunoiu verde, să înțeleg toate acelea plante verzi, cari crescute pe pământul arător să întorc cu privilegiul aratului sub brazda de pământ, ce să ară cu plugul, pentru-ca acelea să se poată asemăna și intrupa acolo iarăși pământului, din care au crescut. Cu cât plantele numite sunt mai multe și cu cât acelea sunt de un soi mai bun și ales: cu atât apoi să face mai bun și gunoiul verde produs din acelea.

După-cum să știe, plantele verzi conțin în ele cel mai mult azot, care contribuie la nutirea plantelor într'un mod foarte însemnat. Aoztul numit ajungând prin arat, în partea cea mai din jos a pământului, de acolo, străbate prin rădăcini direct la nutirea plantelor sub formă de materia organică.

Să știe mai departe, că pentru nutirea plantelor sunt de lipsă două feluri de materii nutritive și anume: materia organică, care adecă provine din organele plantelor și une-ori și dintr'ale animalelor și materia organică, care provine din sărurile, cenușele și celelalte materii aflătoare în pământ.

Dacă pământul să ară atunci când, pe el sunt crescute o mulțime de plante verzi, din acestea să desvoaltă apoi multă materie organică. De aci ne putem explica foarte ușor, pentru-ce în ogoarele lăsate, sau necultivate în tot anul, isbutește grăul și săcara mai bine, ca în cele cultivate în tot anul. Negreșit, că azotul ce să află în plantele, cari

păratul, și ar fi pagubă mare, dacă s'ar stinge neamul împăratului, că e neam milostiv, dar' n'avem ce face, așa ne-a rânduit D-zeu bag seama. —

— Ei! dar' nu e nimeni să poată omori pe acel bălaur?

— Oh! Doamne, — răspuse bătrâna, — dar' cine s'ar putea împotrivi cu aceea bidiganie spurcată? Nu să poate apropia nimeni, căci îndată-l trage în fântână. Apoi cine ar putea lupta cu șapte capete înveninate? Să zice că dacă i-ar tăia cine-va un cap, îndată alte trei ar răsări în locul celui tăiat.

— Iată aici am puțină carne, ce am vânat în pădure, fi bună lasă-mă să o frig, să mănânc și să odhnesc puțin, apoi mă duc să văd și eu ce bălaur să ține în fântână și ce fântână e aceea.

— Ți-o frig eu dragul meu; vom merge mai mulți acolo, căci precum știu, chiar azi își va aduce împăratul fata.

— Voi cerca să-l omor, zise Măr.

să întorc cu privilegiul aratului sub brazdă îngrășă într'un mod vădit pământul respectiv.

Văzând aceasta economii practici, nu s'au mai mulțămît numai cu plantele acelea, ce au crescut ele de sine pe loc, ci au început să samene chiar și ei numite plante, pe cari apoi după ce au crescut și s'au dezvoltat încât-va, le-au întors prin arătură sub pământ, ca pe un fel de gunoiu verde. Asemenea plante potrivite pentru a produce gunoiu verde sunt: mazărichea, rapita, hrișca, săcara, grâul, ș. a. cari adecă au mai multe frunze și rădăcini și pe lângă acestea și o vegetațiune mai putrenică.

Gunoiul verde este de o însemnată deosebită pentru economia câmpului; prin acela să împedecă scurgerea leșiilor din pământul arător în pătura moartă din subpământ cu prilejul ploilor torențiale de peste toamnă, iar iarna și primăvara înăbușesc creșterea buruienilor nefolositoare și veninoase și dau totodată și pământului o parte însemnată din materia numită azot.

Prin mai multe încercări s'a adevărit, că 12—15 mii chilogr. de mazăriche verde bunăoară îngropată pe un hectar de pământ, a dat dela 80—100 chilogrami de azot, ceea-ce prețuește tot atâta, cât 18—20 chilogrami de bălegar moale produs din gunoiul uscat sau cât leșia produsă din 500 chilogrami cenușă de lemn

Gunoiul verde se produce de regulă pe toamnă, după-ce s'a luat recolta de pe pământul respectiv. Atunci să ară, să samănă și apoi să grapă sămânța la unele din plantele în sus numite, care apoi până prin Octomvrie sau Noemvrie, crește și să desvoaltă așa de bine încât dă cel mai bun, și mai prețios gunoiu verde.

— Ba! lasă-te de aceea socoteală, căci nu vei putea, și atunci mai tare să va mânia bălaurul pe noi, și nici după ce li va da împăratul fata, nu va vrea să ne mai dea apă: lasă să petrecem după cum ni-e ursita.

Să mănânc și să odihnesc o leacă numai, apoi fie ce a fi -- tot cerc; câinii mei mult îmi vor ajuta, dar' și eu lor.

Atunci bătrâna fripse carnea și o puse înaintea lui Măr, care mânca cu poftă, fiind tare flămând. Tot ce a rămas, carne friptă și nefripă dete cânilor.

După-ce mănăcă să puse să odihnească, însă nu putu să doarmă, căci gândurile îi umbrau tot pe la fata împăratului. Văzând, că tot nu poate să odihnească, să sculă făcu trei cruci, își luă câinii încinsă sabia și plecă la fântână.

(Va urma).



Pământurile destinate pentru cultura sămănăturilor de primăvară, dacă să lasă de cu toamnă nearate, pierd o mulțime de materii nutritive din ele, de oare-ce, s'a constatat din analiza apelor scursă de pe astfel de pământuri că aceea duce cu sine partea cea mai însemnată a mareriilor numite. Gunoiul verde să recomândă mai cu samă pe pământurile mai depărtate de sat, cari adecă nu să prea pot gunoi cu gunoiul din grajd.

Din acestea credem, că se poate vedea lămurit, de ce mare însemnatate este gunoiul verde și ogoarale de toamnă pe unele locuri pentru economia câmpului și la ce perderi mari își expun pământurile lor acei economii, cari nu le ogărăsc peste iarnă, ci le lasă așa nearate în arșița soarelui și spălatură ploilor, până-ce să scurg toate materiile nutritive de pe suprafața lor.

I. G.

Serate de-ale meseriașilor români.

Joi în 25 Octomvrie n. c., »Reuniunea sodalilor români din Sibiu«, a ținut a 10-a ședință litcaară din a. c. Din acest privilegiu prezidentul nostru Vic. Tordășianu, ocupându-se de însemnatatea Reuniunilor de meseriași, scoate în relief meritele neperitoare ale protopărintelui Reuniunilor de acest fel, ale mult regretatului asesor conzistorial N. Cristea, carele 39 ani înainte a pus temelii primei Reuniuni de meseriași la noi. Cu pietate și recunoștință trebuie să fie față de acest mare și nemuritor bărbat toți meseriașii noștri, căci exemplul lui urmat a fost de mulți bărbați luminați, de bărbați cu durere pentru clasa de mijloc și din alte centre din patrie, cum e Brașovul, Clujul, Săliștea etc. Ocupându-să cu tractatul intitulat »Din memoriile lui N. Cristea«, publicat în Anuarul Reuniunii, dl Tordășianu arată, că pe timpul întemeierii Reuniunii noastre meseriașii români erau foarte reduși la număr și la anumite localități. Pricinile acestora nemuritorul Cristea le află în împrejurarea, că Românul agricultor din timpuri foarte depărtate era nu numai producător de material brut, ci și confecționator. Românul își făcea el însuși încălțăminte, el își gătea din cânepa și din inul sămănat, cultivate și preparate de el, pânza pentru albituri; el își gătea din lâna oilor sale noițe și pânură, pentru ca să facă din ea cioci, cioareci, suman, țundră, bobou, șurțe, cătrinte, el din piei de oaie și de miei își gătea cojoc, pieptar, căciulă. Astfel puțin mai rămânea din înbrăcăminte românească să se adaugă din partea pălărierului, curelarului, ciobotariului și a pânzarului de profesiune, fiindcă Românul și Românca erau meseriași din firea lor.

După încetarea lucrului din câmp să începeau lucrările din casă care îmbrăcau casa și familia și provedeau cu cele trebuincioase și economice de câmp.

Cunoscând nemuritorul Cristea această stare a lucrurilor și convins fiind, că după trebuințele recerute de timpul modern, un popor compus numai din economii și slujbași, cum era până aci la noi, nu poate avea destulă putere de viață, s'a gândit că ce ar fi de făcut, ca și poporul nostru să ajungă la neapărata putere de viață. Punând la o parte alurele aristocratice, care începură a să vâri în societatea noastră, zice N. Cristea, »am cercat a mă învîrti printre clasele mari inferioare ale societății românești, și am aflat, că preoți deștepți și cu iubire de popor au început a îndemna pe părinți să-și dea copiii la meserii de acele, la care poporul ajunsese ca să le poată îndeplini cu așa zisa industrie de casă.«

Drept mijloc ca meseriașii români să-și păstreze naționalitatea și să fie mândrii de meseria lor, nemuritorul Cristea a aflat, că e calea însoțirii sau a Reuniunilor. Ajutat de nemuritorul metropolit And. br. de Șaguna și de actualul episcop Nic. Popea din Caransebeș, — N. Cristea la 5 Maiu 1867 a constituit Reuniunea noastră cu 33 meseriași aflători în Sibiu. Dacă numărul meseriașilor noștri din Sibiu s'apropie zilnic și dacă putem numără peste 15 Reuniuni de meseriași astăzi, toate să datoresc ostenelelor și iubirii nemărginite, ce au viat în spiritul nemuritorului Cristea. Să fim deci cu pietate cu toți față de memoria lui!

În cele următoare ocupându-să dl Tordășianu de viața noastră din Reuniune, constată cu multă bucurie, că meseriașii rostri sunt cu iubire și multă alipire cătră acest așezământ, dovadă despre aceasta, că cei mai muți membrii după-ce să depărtează pentru a lor perfecționare în străinătate, nu întrelasă a-și vesti despre locul petrecerilor, despre ocupațiunile lor, despre traiul ce-l duc.

Între altele relevează cum sodalul blănar de lux, dl G. Dordea, care acum petrece în Berlin și-a adus aminte nu numai de Reuniune ci și de dsa. Dl Dordea adecă a confecționat pentru prezidentul nostru, drept dar de nuntă, o frumoasă perinuță de divan din mai multe soiuri de piei de animale sălbatice, pe care a însoțit-o cu următoarea adresă:

Onorate dle Tordășianu!

În urma celor ce ați făcut pentru mine, trebuie să cugetați, că nu trece o singură zi fără să-mi aduc aminte de binefacerea, de soliditatea binevoitoare, ba chiar părintească și de această ardentă voință de a face bine semenilor. De aceea văd cu cea mai vie

plăcere sosind această învoire a vieții D-voastră, care'm dă ocazia de-a vă mărturisi toată recunoștința mea.

Primiți dle Tordășianu pe lângă urări pentru fericirea d-voastră și a onorabilei d-voastră soție și un mic cadou, anume o perinuță de divan (canapea) formată din mai multe soiuri de pei de brânza blănăritului. Știu că aceasta este o slabă expresie a recunoștinței, ce vă dătoresc, dar' sper că omagiile mele vă vor fi cel puțin plăcute ca arătare adevărată a sentimentelor unui om, care are onoarea de a subsemna.

Berlin, 14 Octomvrie 1906.

recunoscătorul d-voastre îndatorat:

George Dordea,
blănarier.

După cetirea prin dl notar S. Duca a protocoalelor ședințelor administrative, din cari aflat-am despre căsătoria alor doi bravi membri, a dlor Iosivaș și Turian cu dsoarele surori Apolzan și despre logodirea membrului din comitet, a dlui I. Părău, măestru croitor, cu dsoara Constanța Buzdughină, s'a intrat în înșasi ședință literară.

Dl Iosif Bâldea, sod. pant., ne redă bine »Crezul jidanului«; dsoara Ana Sinu a plăcut în poezia »Ideal« de Coșbuc; dl A. Balomiri, sod. pant., a produs mult haz cu »Neamțul la bătaie«; dl L. Muntean cu vioara ne-a înviorat inimile; dl L. Boldor ne-a redat pe »Fulger« cu multă pricepere; dl I. Stanciu, zugrav, a fost ne'ntrecut cântândune mai multe arii; dsoara Anița Prașca a fost drăguță cu poezia »Mama«.

La fine s'au sortat între participanți 12 broșurele și 2 călindare perpetue.

»Invingător«.

Știri de tot felul.

Reuniunea femeilor române din comitatul Hunedoarei au ținut Duminecă, 18 Nov., în Orăștie o adunare, unde s'a hotărât înființarea unui atelier de tot felul de țesături și cusături românești, cu sediul în Orăștie și cu 1 Ian. 1907 să se înceapă.

Le dorim succes bun!

Bustul dlui Dr. Al. Mocsonyi a fost desvălit Dumineca trecută de societatea »Petru Maior« din Budapesta cu o frumoasă festivitate. Dl O. Ghiau, sud. în filozofie a vorbit despre Mocsonyi ca filozof, luând ca bază scrierea: Religiunea și știința. Dl Brăteanu a declamat și cântat cu mare succes.

Urmările beției. Ioan Sturza lui Avram, din Orăștioara-de-sus, Luni în 6/19 Noemvrie a. c. întorcându-să spre casă dela birtul din comuna vecină

Ludești, biat cum era văzând pe Ioan Popescu la părău adăpânduși boii noaptea cu lampașul aprins a tras cu pușca în dreptul lampașului. După o detunătură acesta din urmă pică la pământ. In ziua următoare a murit, lăsând după el trei orfani. Bețivul a fost deținut și dus la răcoare pentru a-și lua pedeapsa meritată.

Cununie. Dl *George Suci*, tipograf și d-soara *Leontina Dicu*, își vor sârba cununia religioasă Duminecă în 25 Noemv. n. c. în biserica gr.-or. din Orăștie.

— *George Marta* și *Palagia Boldor* își vor sârba cununia tot Duminecă în 25 c. în bis. gr.-or. din Orăștie.

Le dorim toată fericirea.

Opt luni temniță pentru bătaie. Oradea-Mare, 9 Noemvrie. Tribunalul de aici a osândit la 9 luni temniță pe Neuman Lajos și la 6 luni pe Mayer Sándor, cari călătorind astă toamnă spre Tinca și mergând în același vagon cu dr Romulus Pap, candidat de avocat, crezând că acesta e vre-un pungaș, la'u bătut grozav.

La fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea letelor sărace au mai dăruit, T. V. Gheaja protopresbiter în Hațeg pentru sine 5 cor., și pentru nepoatele sale Olimpia și Elvira Gheaja câte 1 cor., în total cor. 7; II. Sa dl Dr. Alexandru Mocsonyi de Foen, mare proprietar, Birchiș, cor. 20; Dr. George Ciuhandu, referent școlar Arad, 2 cor.

Vite turbate. In Orăștioara-de-sus un câne turbat a mușcat mai multe vite. Au turbat trei vaci a lui Petru Tomcea, trei ale altor oameni. Toate au fost omorite și îngropate.

Biserică gr.-or. în America. Duminecă în 4 Nov. n. a fost pusă peatra fundamentală a bisericii române gr.-or. din orașul Indiana Harbor. Serviciul divin l'a săvârșit cu mare pompă pâr. Moise Balea din Cleveland.

Exportul de vite. Făcându-se exportului nostru de vite din partea organelor veterinare din Franca multe greutateți, ministrul reg. ung. de agr. a dispus cele de lipsă pentru îngreunarea importului și transportului transit de vite mărunte din Franca. Importul și transportul transit din vite din Franca să va permite numai pe baza rugărilor, ce sunt a să subșterne din caz în caz ministrului de agricultură. In rugările acestea vitele importate sunt a să specifica cu deamăruntul. Asemenea dispozițiuni s'au făcut și referitor la importul vitelor din Anglia. »(Econ.)«

Mănăstire pentru călugărite.

Cetim în revista bisericească »Viitorul« din Cernăuți, că Inalt preasfinția Sa, Arhiepiscopul și Metropolitul Dr. *Vladimir de Repta*, să ocupă cu ideea clădirii unei *mănăstiri de călugărite* în Bucovina, proiectată fiind instrucțiunea astfel, ca femeile adăpostite în mănăstire să facă serviciile de îngrijitoare pe la cei bolnavi, chiar și pe la case private, ca surori de caritate, și să conducă azilul fetițelor orfane, și lipsite de avere. O întreprindere foarte umanitară, căreia nu numai că-i dorim grabnică realizare, dar' am dori, ca ideea să o vedem îmbrățișată și la noi unde încă ar fi necesitate de o asemenea instituțiune.

Mare binefăcător al orbilor. Un German din București, al cărui nume — la dorința sa — rămâne secret, a dat Majestății Sale Reginei Elisabeta 100.000 lei pentru orașul orbilor »Vatra Luminoasă«.

Convenire socială împreună cu cântări, declamațiune și joc, va aranja »Reuniunea sodalilor români din Sibiu« Duminecă la 25 Noemvrie st. n. a. c. în sala dela »Gesellschaftshaus«. Corurile să dirigează de dl Candid Popa, învățător la școala de aplicație din seminarul »Andreian«. Venitul curat este destinat scopurilor industriale ale Reuniunii.

Al 99-lea! Cassariatul »Reuniunii române de înmormântare din Sibiu« a solvit ajutorul statutar după membrul răposat Lazar Bâncilă, fost coperitor de case.

Acesta este la 99-lea caz de moarte în sinul Reuniunii de înmormântare Sibiene.

Foamete în China. Din Shanghai să telegrafiază că misionarij creștini povestesc că în provincia Kiangsu, din nordul Chinei bântue o foamete grozavă. Aproape zece milioane de oameni sunt în periol de a muri de foame.

Autoritățile împedecă pribegirea, fără însă a îngriji de hrana populațiunii.

In interiorul provinciei au început turburări.

Cărămizi din șista. Un inginer francez dl Paul Sée, și-a propus de a întrebuița șista în fabricarea cărămizilor, de oare-ce șista presintă aceeaș compoziție chimică ca și argila. Șistele sunt întâiu sdrobite și cernute, din acest praf amestecat cu apă necesară să obține o pastă plastică, care să toarnă în forme și să pune în urmă la presă; — după care operație să coace. Acestea cărămizi sunt destul de refractare și resistă la 1000 până la 1200 grade. Din

simplificațiile aduse în fabricație, *una-mie* costă aproape 12 cor.

Natura face servicii uriașe omeni-mei, intru cât ne servește de toate mijloacele de lipsă în potriua atîtor mor-buri. Cel mai bun mijloc dat din par-tea apelor din din mare este uleiul de pește, carele are scăderea de a avea un gust neplăcut. „*Emulziunea lui Scott*” îl dă însă într-o formă atît de plăcută și ușor de mistuit de e ca și smântâna. Insușirile uleiului de pește le are E-mulziunea lu Scott, într-o formă cu mult mai puternică. Nici într-o casă n'ar tre-bui să lipsească »Emulziunea lui Scott« care se află în toate farmaciile.

Cea mai mare fabrică de lo-comotive din lume. Faimoasa usină Baldwin din Filadelfia este cea mai mare fabrică de locomotive din lume. În anul 1900 a construit 1207 mașini, adecă aproape 4 pe zi, dintre cari, 6 cu aer comprimat, 48 electrice și 1153 cu aburi.

Greutatea totală a acestor lo-comotive represintă 100.000 tone de lucru finit, extras din 235.000 tone fontă și 90.000 tone cărbuni. Puterea totală de tracțiune a acestor locomotive trece de 5 miliarde kilograme.

Au apărut în editura librăriei Ciurcu din Brașov.

Deprinderi de stil și compoziții, pentru școalele primare, de D. Lupan și I. Dariu. Prețul 30 fil.

Posta Redacției.

Dlul V. S. în Vascău. Restezi cu 2 cor. abonament. Îți recomandăm să-ți procuri Biblioteca »Bunul Econom«, 13 fascicole. Le trimitem cu rambursă și costă 4 cor. 62 fil. cu post porto. În acelea vei afla toate poveștele de cari ai lipsă la economie, pomi și vite.

Dum. 25-a după Ros., gl. 8 sft. 3

Dum	12 M. Ioan	25 Ecaterina
Luni	13 C. Ioan	26 Conrad
Mărți	14 Ap. Filip.	27 Virgil
Merc.	15 M. Gurie	28 Sosien
Joi	16 Ap. Ev. Mateiu	29 Saturnus
Vineri	17 C. Grigoriu	30 Andreiu
Sâmb.	18 MM. Platon	1 Dec. Oscar

Redactor resp. GEORGE SUCIU.

Tîrgurile din Ungaria, Transilvania și Banat.

Dela 25—30 Noemvrie st. n. 1906.

In 25 Noemvrie st. n. a. c. A-bony, Alvincz, Bánffyhungad, Brood (Szlavónia), Csasma, Csököly, Detta, Eg-bell, Egervár, Felsősegesd, Göröcsön, Gyalakuta, Gyanafalva, Gyergyóditró, Kalocsa, Karczag, Kecskemét, Kitapoli csány, Kutyalva, Orahuvicza (Szlavónia), Pécs, Radosócz, Szászkezd, Szebeléb, Szeged, Szomolány, Zombor. — 26. Apátfalva (Csanádm.), Bethlen, Csáktor-nya, Eperjes, Feketeerdő, Hajduvámos-pércs, Hédervár, Herczegszőlős, Kál (Hevesm.), Lokcza, Magyarfalva, Miske, Nagykapus (Ungm.), Pecsényéd, Ro-honcz, Szécsény, Szepesvéghely, Szirák, Tiszatárján, Törökszentmiklos. — 27. Alsódiós, Deregkissalmás, Garamszentke-reszt, Győr, Halmi, Ireg, Kászonaltiz, Misztótfalu, Németszölgyén, Ótura, Sze-pesbéla, Szombathely. — 28. Bazin, Kó-márom, Léva, Nyirmađa, Nyitrazsámbó-krét, Rábaszentmárton, Siklós, Szent-antalfa, Vágsellye. — 29. Alsónyárasd, Bánokszentgyörgy, Egeg, Héthárs, Nagy-kálló, Podolin, Szentegyházásfalva, Tisza-lök, Ürmény. — 30. Apátfalva (Boros megye), Babócsa, Biharpüspöki, Breznó-bánya, Bród (Varasdm.), Bukkari, De-recske (Sopronm.), Felsőlendva, Ljube-sica (Varasdm.), Medgyes, Nagylucska, Nasic Verőczem), Ódombovár, Privigyé, Szék, Székelyhid, Trencsén, Zabola, Zala-egerszeg, Zemplén.

Ce-i mai absurd și mai de condamnat,

ca a să simți cineva bolnav fără să folosească ni-mica atunci când cea mai mică muncă îi pare obo-sitoare și când cineva își pierde tot cumpătul. În cazul acesta Emulziunea lui Scott, — pre-parată din oleiu fin de pește cu var și cu natron-hi-pophosphit, — e unul din cele mai bune și mai si-gure mijloace a întări și a înviora trupul și sistemul nervos. Emulziunea lui Scott, care în părțile constitutive e compus numai din cele mai bune calități, e un mijloc de nutriție neprețuit și produce repede voe și putere de viață.



Pescarul cu o știucă mare pe spate e semnul de garanță pentru veritabila Emulziunea lui Scott.

Cu provocare la această foale și trimi-țând înainte 75 fil. în marce postale să trimit franco sticle de probă dela:

Dr. BUDAI EMIL, „Stadtapotheke“ BUDAPEST, IV., VÁCZI-UTCZA 34.50

Prețul sticlei originale 2 cor. 50 fileri.

(594) Să capătă în toate farmaciile. 7-28

ITUSEA!

Cine nu vrea s'o ia în samă pă-cătuește contra sănătății proprii!

Caramelele lui Kaiser

cu marca de scutire „3 brazi“, sunt încercate și recomandate de toate autoritățile medicale ca mijloc contra tusei, răgușelei, ca-tarhului, flegmei și a catar-hului cronic de grumazi. —

5120 atestate dovedesc că îm-plinesc ceea-ce promit. —

Pachetul de 20 și 40 bani să capătă la farmacia domnului

JOSEF GRAFFIUS, ORĂȘTIE (Szászváros).

CINE SUFERE de RHEUMA, ISCHIAS și PO-DAGRĂ să cumpere o sticlă de Podagra-Fluid

(595) alui Dr. FLESCH, 6-36

care vindecă cu siguranță podagra, rheuma, dureri de mâni, picioare și spate, precum și slăbiciuni de mâni, picioare și umflături.

Efectul să observă în timp scurt.

Să află de vânzare în farmacia „Coroana maghiară“ alui Dr. E. M. FLESCH în Győr, Strada Baros nr. 24.

O sticlă cu un conținut de 1½ decilitru costă 2 cor. Sticle familiare (pentru folosire îndelungată) 5 cor. — Comanda de 3 sticle mici sau 2 familiare să expediează franco.

37 cloțani morți

a aflat J. Sohr din Oberaula după împrăștierea renumitei paste

„RATTENTOD“ „MOARTEA CLOȚANILOR“

(FELIX IMMISCH, Delitzsch).

Să capătă în pachete cu câte 60 fl. și 1 cor. 60 fl. la farmacia

6-7 NICOLAE VLAD din Orăștie (Szászváros).

CUMPĂRAȚI!**Biblioteca »Bunul Econom«**

Din această bibliotecă se pot comanda următoarele broșuri:

1. »Nutrețurile ierboase, cositurile, prepararea fânului și pășunile«.
2. »Economia porcilor, oilor și a caprelor«.
3. »Sămânța plantelor agricole și sămânatul lor«.
4. »Ingrijirea plantelor în cursul vegetațiunii. Recolta cerealelor«.
5. »Economia vitelor sau Zootechnia generală«.
6. »Agrologia sau cunoașterea pământurilor și mijloacele de a ale îmbunătăți«.
7. »Agricultura generală. Lucrarea pământului. Plugul, grapa, tăvălogul și alte instrumente de mărunțit pământul«.
8. »Ingrășemintele. Irigațiunile (udarea sământului)
- 9—10. »Prăsirea paserilor de casă (gălițe hoare). Găinile, curcile, găinușele (bibilicele), gășcele, rațele, porumbii (porumbeii)«.
11. »Cultura cerealelor. (Grâul, săcara, orzul, ovėsul, meiul, hirișca, cucuruzul (porumbul)«.
12. Cartoful, napul (sfecla), inul, cânepa rapia fasolea, linteaa, mazărea, și cultura lor.
13. »Economia cailor, vitelor mari cornute și bivoliilor«.

Prețul unei broșuri 30 fil. pentru România 50 bani.

Comandele au ase adresa la administrațiunea »Bunului econom« Orăștie, Szászváros.

Sunt potrivite pentru prelegerile publice populare și pentru toți agronomii și proprietarii de pământ.

Tipografia „MINERVA“ în Orăștie,

Fondată în anul 1888.

Tipografia „MINERVA“

e provăzută cu cele mai bune mijloace tehnice și fiind bine asortată cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne, e pusă în pozițiune de a putea executa ori-ce comande prompt, cu cea mai mare acurateță și cu prețuri ieftine. Totodată să ingrijește ca acelea să fie estetic lucrate, după cele mai nouă modele.

Până de prezent să bucură de spriginul celor mai îndepărtate orașe. Dovadă aceasta despre promptitudinea și acurateța cu care efectuește ori-ce lucrare.

Ca prima tipografie românească în acest mare comitat, să roagă de binevoitorul sprigin al institutelor românești și al privaților.

Tot aci să tipărește:
»BUNUL ECONOM«
revistă ptru agricultură
industrie și comerțiu.

Comandele
din afară să
efectueșc repede!

Opuri ———
Bilete de log.
Broșuri ———
Circularare ———
Bil. de vizită
Invitări ———
Bilanțuri ———
Acții ———
Cap. de epist.
Placate ———
Ord. de dans
Adrese ———
Compturi ———
Note ———
Preț Curent.
Anunțuri ———
Registre ———
Imprintate ———
Couverte ———
Bilete de cun.
Etc. etc. etc.

„THE MUTUAL“

Societate pentru asigurări de viață în New-York.

Averea institutului la 31 Decemvrie 1904 a fost

2.284.862.000 franci.

Contractele dela »The Mutual« sunt neatacabile după doi ani dela datul subscrierii. După un an de valabilitate se plătește suma asigurată și în cas când moartea a provenit din sinucidere sau duel. Contractele dela Mutual sunt libere de ori-ce restricțiuni atât cu privire la locuință și călătorii cât și cu privire la împlinirea datorinței militare în cas de rășbel pe uscat și pe apă. Afară de aceasta acei indivizi cari sunr în armata comună ces. și reg., la marină, precum și rezerviști dela armata teritorială (honvéd) și glotașii în cas de mobilizare și rășbel sunt asigurați cu valoarea deplină a sumei asigurate din contract fără cea mai mică detragere și fără de a se plăti pentru acest favor vre-o taxă deosebită.

Agentura principală în Ungaria:

Budapesta, VI., Andrassy-ut 20.

Tot felul de îndrumări și deslușiri se dau cu plăcere și la administrațiunea acestei foi. 6—52

Cruce sau stea dublă electro-magnetică.

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta.

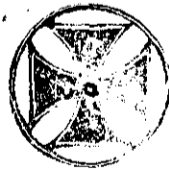
vindecă și înviorază

Deosebită atențiune

rării, că acest aparat

(191)

de 20



Nu e mijloc secret

pe lângă garanție

e a se da împreju-

vindecă boale vechi

de ani. 15—9

Aparatul acesta vindecă și folosește contra durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, ameteli, fructuri de ureche, bătăie de inimă, sgârcturi de inimă, asma, aușul greu, sgârcturi de stomac, lipsa poșter de mâncare, răceală la mâni și la picioare, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența pinsomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor boale cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. In cancelaria mea se află atestate încurse din toate părțile lumii, cari prețuesc cu mulțămire învențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul »Volta« deoarece ce »Ciasul-Volta« atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat. Deja eștinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă îndeosebi

Prețul aparatului mare e 6 cor.

folosibil la morburii cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e 4 cor.

folosibil la copii și femei de constituțiune foarte slabă.

Expediție din centru și locul de vânzare pentru țeară și streinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta,

V., strada Vadász 42 G. colțul strada Kálmán.

